

# **Advies over een vereenvoudigd studiegeldenmechanisme**

**Vlaamse Onderwijsraad**

Kunstlaan 6 bus 6  
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99

F +32 2 219 81 18

[www.vlor.be](http://www.vlor.be)

[info@vlor.be](mailto:info@vlor.be)

**Wijs beleid door overleg**

**Adviesvrager:** minister Pascal Smet op 31 augustus 2012

**Uitgebracht door de Raad Hoger Onderwijs op 8 januari 2013 met 14 stemmen voor in aanwezigheid van 14 stemgerechtigde leden**

**Vorbereiding:** werkgroep Studiegelden, onder voorzitterschap van Serge Simon

**Dossierbeheerder(s):** Isabelle De Ridder

## **1 Situering**

In het kader van de besprekingen over OD XXII werkte de Vluhr (in consensus met VVS) een voorstel uit om het systeem van bepaling van studiegelden te vereenvoudigen. De overheid werkte een tegenvoorstel uit. De partijen kwamen op het VOC niet tot een vergelijk. De overheid was echter van mening dat een compromis wel mogelijk is en vroeg daarom op 31 augustus 2012 aan de Vlor om het overleg hierover opnieuw te voeren en een consensusvoorstel uit te werken.

Het systeem van studiegelden wordt geregeld in het flexibiliseringsdecreet. Een wijziging vraagt een aanpassing van de betrokken artikelen. Dit kan gebeuren met OD XXIII.

## **2 Uitgangspunten van het Vlor-voorstel**

### **2.1 Vereenvoudiging**

Studenten, ouders en instellingen hoger onderwijs ervaren het bestaande mechanisme voor het bepalen van studiegelden als complex ervaren. Een vereenvoudiging van dit systeem bevordert de transparantie voor studenten en hun ouders. Voor de instellingen hoger onderwijs vermindert de planlast.

Een wijziging aan het systeem van studiegelden vraagt echter heel wat inspanningen bij implementatie. Deze inspanningen lonen enkel indien het nieuwe systeem stabiel is, langdurig gebruikt kan worden en een substantiële vereenvoudiging beoogt. Het voorstel van de overheid was voor de partners hoger onderwijs vooral op dit punt onvoldoende verregaand. Zo vonden zij het een gemiste kans dat het voorstel geen zelfde vast bedrag voorziet voor alle categorieën van studenten (zie bijlage 1, tabel 1 en tabel 2).

### **2.2 Budgettaire neutraliteit**

Het debat over een nieuw systeem van studiegelden wordt gevoerd binnen de context van budgettaire neutraliteit. Dit betekent dat

- 1 de aanpassing aan het systeem van studiegelden geen grote verschuivingen in de inkomsten van instellingen via studiegelden teweeg mag brengen;
- 2 de vereenvoudiging van het systeem voor de grote meerderheid van studenten geen verhoging van de studiegelden mag teweegbrengen.

Het voorliggende voorstel mag niet begrepen worden als een voorafname op de ruime discussie over de hoogte van de studiegelden. Dat debat werd voorlopig niet gevoerd. Hierover is meer diepgaand onderzoek nodig. De Vlor is uiteraard bereid hierover in de toekomst met de overheid na te denken. Hij is van mening dat bij dit fundamentele debat ook de internationale context, het systeem van studiefinanciering en de impact van overheidsfinanciering betrokken moeten worden.

## 3 Kenmerken van het Vlor-voorstel

### 3.1 Een lineair systeem

Het studiegeld wordt vandaag bepaald door<sup>1</sup>

- het type student: niet-beurstariefstudent, beurstariefstudent, bijna-beursstudent;<sup>2</sup>
- het aantal opgenomen studiepunten: inschrijving voor minder dan 53 studiepunten, tussen de 54 en 66 studiepunten en meer dan 66 studiepunten;
- het type contract: het studiegeld voor examencontracten wijkt af van het studiegeld voor diploma- en creditcontracten;
- het type opleiding: het studiegeld voor een initiële of voortgezette opleiding verschilt;
- het type instelling hoger onderwijs: voor sommige categorieën van studenten is er een onderscheid tussen het studiegeld aan de hogeschool en de universiteit;
- de instelling hoger onderwijs: het flexibiliseringsdecreet voorziet enkel in een minimum- en een maximumbedrag. Het studiegeld kan dus van instelling tot instelling verschillen.

Het voorliggende Vlor-voorstel legt een lineair systeem van studiegelden vast waarbij alle studenten die één of meerdere inschrijvingen nemen, eenmalig eenzelfde vast bedrag betalen verhoogd met een bedrag per opgenomen studiepunt. Dit laatste bedrag is variabel en is afhankelijk van de categorie van student (beurstariefstudent, niet-beurstariefstudent, bijna-beursstudent). De verhouding tussen het vaste en studiepuntafhankelijke gedeelte moet het diplomagericht studeren stimuleren.

Deze bedragen zijn voor alle instellingen gelijk. Er zijn geen verschillen meer tussen hogescholen en universiteiten en ook niet meer tussen de instellingen onderling omdat de bedragen vastgelegd worden. Op die manier kan het studiegeld niet meer als een concurrentieel voordeel door de instellingen aangewend worden.

Samengevat, het voorliggende Vlor-voorstel

- behoudt de verschillende categorieën van studenten, maar schaft de differentiatie van studiegelden tussen beurstariefstudenten en bijna-beursstudenten af;
- schaft de drie subcategorieën die het studiegeld afhankelijk van aantal opgenomen studiepunten maakten, af (minder dan 53 studiepunten, tussen de 54 en 66 studiepunten en meer dan 66 studiepunten);
- is van toepassing op een inschrijving met een diploma- en creditcontract;
- is van toepassing op de initiële opleiding, maar stelt voor het mechanisme als beginsel door te trekken voor de berekening van het studiegeld van voortgezette opleidingen;
- maakt geen onderscheid tussen een inschrijving aan een hogeschool of een universiteit;
- is niet meer instellingsafhankelijk omdat de vaste en variabele bedragen voor de drie categorieën van studenten vastgelegd worden.

---

<sup>1</sup> Decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen. 30 april 2004, artikel 54 en volgende.

<sup>2</sup> Voor de omschrijving van deze definities, verwijst de Vlor naar artikel 2 van het flexibiliseringsdecreet. De Vlor stelt in dit advies geen inhoudelijke wijzigingen voor aan deze definities.

### **3.2 Drie categorieën van studenten met eenzelfde tariefstructuur**

In het voorliggende Vlor-voorstel betalen alle categorieën van studenten eenzelfde vast bedrag. De raad houdt daarmee vast aan het onderliggende principe van het oorspronkelijke voorstel van de Vluhr. Vanuit het oogpunt van vereenvoudiging, is dit immers de meest logische keuze. Het bedrag per opgenomen studiepunt is variabel en afhankelijk van de categorie van studenten. Alle studenten betalen een vast bedrag van 58 euro. Niet-beurstariefstudenten betalen daarbij 8.7 euro per opgenomen studiepunt. Beurstariefstudenten en bijna-beursstudenten betalen 0.7 euro per opgenomen studiepunt (zie bijlage 1, tabel 3). Bijna-beursstudenten en beurstariefstudenten betalen hetzelfde vaste en variabele studiegeld, zowel in hogescholen als in universiteiten. Dit betekent voor sommige studenten een verlaging, voor andere een kleine verhoging (zie bijlage 1, tabel 4a, b, c).

Voor de beurstariefstudenten betekent dit dat het bestaande verschil – 80 euro aan de universiteiten en 100 euro aan de hogescholen – weggewerkt wordt. Dit verschil tussen hogescholen en universiteiten is vandaag immers niet langer te verantwoorden.

Voor de bijna-beursstudenten betekent dit voorstel een substantiële verlaging van het studiegeld. Het gaat hier dan ook om een groep die zich vaak in een kwetsbare financiële situatie bevindt. Het is echter niet zo dat deze verlaging zou betekenen dat andere groepen van studenten op individuele basis substantieel meer moeten betalen. Door de kleine omvang van de groep bijna-beursstudenten zijn de transfers die gepaard gaan met deze gelijkshakeling immers uitermate beperkt.<sup>3</sup>

De financiële impact van het gelijktrekken van beurstariefstudenten en bijna-beursstudenten is marginaal. Deze impact weegt niet op tegen de inhoudelijke meerwaarde die de door de Vlor gewenste bijkomende vereenvoudiging van de gelijktrekking tussen bijna-beursstudenten en beurstariefstudenten geboden wordt. In bijlage 1, tabel 5, wordt de simulatie weergegeven van de financiële effecten van het Vlor-voorstel, waarbij geen differentiatie gehanteerd wordt tussen beurstariefstudenten en bijna-beursstudenten, m.a.w. met de gelijktrekking tussen bijna-beursstudenten en beurstariefstudenten. In bijlage 1, tabel 6, wordt de simulatie weergegeven van de financiële effecten wanneer er wel differentiatie gehanteerd zou worden. Het verschil – verkregen door vergelijking van tabel 5 en tabel 6 – bedraagt 297.790,76 euro of slechts 0.5% van de totale inkomsten, telkens voor het geheel van de universiteiten en de 12 hogescholen die opgenomen werden in de simulatie.

### **3.3 Type contract**

Het voorstel is van toepassing op alle studenten onder diploma- en/of creditcontract. Het examencontract wordt voorlopig buiten beschouwing gelaten omdat de Vlor de ruimere discussie over het examencontract niet wil hypothekeren. De raad is van mening dat de meerwaarde van het examencontract geëvalueerd moet worden. Deze discussie moet dringend gevoerd worden met alle betrokken partners. Als ervoor gekozen wordt het examencontract in zijn huidige of in

---

<sup>3</sup> Op basis van de cijfergegevens van de universiteiten en 12 hogescholen voor het academiejaar 2009-2010, bedraagt het totaal bijna-beursstudenten 0,91% voor de universiteiten en 1,06% voor de betrokken hogescholen.

een andere vorm te behouden, dan moet het voor de Vlor ingeschoven worden in het voorgestelde lineaire systeem van studiegelden.

### **3.4 Type van opleiding**

Het voorstel is van toepassing voor inschrijvingen in initiële bacheloropleidingen, initiële masteropleidingen, voorbereidingsprogramma's, schakelprogramma's, specifieke lerarenopleidingen en afzonderlijke opleidingsonderdelen.

Voor ba-na-ba's en ma-na-ma's stelt de raad voor om het mechanisme van 58 euro vast bedrag en 8.7 euro variabel bedrag per opgenomen studiepunt als basisbeginsel over te nemen. Vanuit het standpunt van vereenvoudiging is dit de meest logische keuze. De bijkomende bepalingen voor de bepaling van het studiegeld van ba-na-ba's en ma-na-ma's (vastgestelde maximumbedragen, mogelijke verdubbeling etc.) blijven behouden.

### **3.5 Leerkrediet**

De bestaande regeling voor studenten met een ontoereikend leerkrediet blijft behouden. De instellingen kunnen deze studenten een bijkomend bedrag van 10 euro per opgenomen studiepunt vragen, zoals dat vandaag het geval is..

### **3.6 Meerdere inschrijvingen**

Als een student meerdere keren ingeschreven is binnen eenzelfde instelling, dan worden de opgenomen studiepunten van alle inschrijvingen samengeteld voor de berekening van het studiegeld. De student betaalt slechts eenmalig het vaste bedrag van de inschrijving (58 euro), als een vaste administratieve kost.

### **3.7 Indexering**

De Vlor vindt dat alle bedragen van studiegelden moeten meegenomen worden in de algemene indexering. Op dit moment is het studiegeld van beurstariefstudenten niet geïndexeerd. Deze niet-indexering is echter niet in overeenstemming te brengen met een lineair systeem, waarin men kiest voor een eenzelfde vast bedrag dat voor alle categorieën van studenten hetzelfde is. De niet-indexering van één van de bedragen leidt immers op termijn tot het hanteren van opnieuw verschillende bedragen, met alle complexiteit van dien. Bovendien is de niet-indexering ook niet te rijmen met de steeds stijgende levensduurte waar ook instellingen hoger onderwijs mee te kampen hebben.

## Bijlage 1: cijfergegevens

Tabel 1 – Oude Vluhr-voorstel

	Vast gedeelte	Variabel gedeelte
Niet-beurstariefstudenten	70 euro	8.5 euro/ opgenomen studiepunt
Bijna-beursstudenten	70 euro	0.5 euro/ opgenomen studiepunt
Beurstariefstudenten	70 euro	0.5 euro/ opgenomen studiepunt

Tabel 2 – Tegenvoorstel van de overheid naar aanleiding van het oude Vluhr-voorstel

	Vast gedeelte	Variabel gedeelte
Niet-beurstariefstudenten	70 euro	8.5 euro/opgenomen studiepunt
Bijna-beursstudenten	40 euro	5 euro/ opgenomen studiepunt
Beurstariefstudenten	40 euro	1 euro/ opgenomen studiepunt

Tabel 3 – Vlor-voorstel

	Vast gedeelte	Variabel gedeelte
Niet-beurstariefstudenten	58 euro	8.7 euro/opgenomen studiepunt
Bijna-beursstudenten	58 euro	0.7 euro/ opgenomen studiepunt
Beurstariefstudenten	58 euro	0.7 euro/ opgenomen studiepunt

Tabel 4a – Vergelijking studiegelden bestaand mechanisme en Vlor-voorstel voor inschrijvingen tem 53 studiepunten. De bedragen zijn in euro. De bedragen opgenomen voor het model voor vandaag zijn de geïndexeerde maxima bedragen voor academiejaar 2011 – 2012.

	Vandaag		Vlor-voorstel		Vandaag	Vlor-voorstel	Vandaag	Vlor-voorstel
	Vast	Variabel	Vast	Variabel	Voorbeeld: 53 opgenomen studiepunten		Voorbeeld: 30 opgenomen studiepunten	
NBTS <sup>4</sup>	63	8.6	58	8.7	518.8	519.1	321	319
BBS	42.1	5.7	58	0.7	344.2	95.1	213.1	79
BTS	55		58	0.7	55	95.1	55	79

Tabel 4b - Vergelijking studiegelden bestaand mechanisme en Vlor-voorstel voor inschrijvingen voor ten minste 54 en ten hoogste 66 studiepunten. De bedragen zijn in euro. De bedragen opgenomen voor het model voor vandaag zijn de geïndexeerde maxima bedragen voor academiejaar 2011 – 2012.

	Vandaag		Vlor-voorstel		Vandaag	Vlor-voorstel	Vandaag	Vlor-voorstel
	Vast	Variabel	Vast	Variabel	Voorbeeld: 54 opgenomen studiepunten		Voorbeeld: 60 opgenomen studiepunten	
NBTS <sup>5</sup>	578.7	-	58	8.7	578.7	527.8	578.7	580
BBS	385.9	-	58	0.7	385.9	95.8	385.9	100
BTS - HS	100	-	58	0.7	100	95.8	100	100
BTS - UN	80	-	58	0.7	80	95.8	80	100

<sup>4</sup> Verklaring gebruikte afkortingen: niet-beurstarifstudent (NBTS), bijna-beurstudent (BBS), beurstarifstudent (BTS).

<sup>5</sup> Verklaring gebruikte afkortingen: niet-beurstarifstudent (NBTS), bijna-beurstudent (BBS), beurstarifstudent (BTS), beurstarifstudent aan een hogeschool (BTS-HS), beurstarifstudent aan een universiteit (BTS-UN).



Tabel 4c – Vergelijking studiegelden bestaand mechanisme en Vlor-voorstel voor inschrijving voor meer dan 66 studiepunten. De bedragen zijn in euro. De bedragen opgenomen voor het model voor vandaag zijn de geïndexeerde maxima bedragen voor academiejaar 2011 – 2012.

	Vandaag		Vlor-voorstel		Vandaag		Vlor-voorstel	
	Vast	Variabel	Vast	Variabel	Voorbeeld: 70 opgenomen studiepunten			
NBTS	578.7	3.4	58	8.7	592.3	667		
BBS	385.9	2.3	58	0.7	395.1	107		
BTS - HS	100	-	58	0.7	100	107		
BTS - UN	80	-	58	0.7	80	107		

Tabel 5 – Simulatie (op basis van cijfergegevens 2009-2010 voor de universiteiten en 12 hogescholen) van het financiële effect van het Vlor-voorstel waarbij beurstariefstudenten en bijna-beurstudenten eenzelfde tarief betalen (58 euro vast en 0.7 euro variabel).

	Vandaag	Vlor-voorstel	Saldo	Percentage
Universiteiten	34.513.267	35.178.896	665.629	1.93%
Hogescholen	24.511.011	24.632.072	121.062	0.49%

Tabel 6 - Simulatie (op basis van cijfergegevens 2009-2010 voor de universiteiten en 12 hogescholen) van het financiële effect wanneer beurstariefstudenten en bijna-beurstudenten niet eenzelfde tarief zouden betalen (58 euro vast en beurstariefstudenten 0.7 euro variabel/bijna-beurstudenten 4.7 euro variabel).

	Vandaag	Simulatie	Saldo	Percentage
Universiteiten	34.513.267	35.339.582	826.315	2,39%
Hogescholen	24.511.011	24.769.177	258.166	1,05%